

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Висоцька З.І., Ковальська Н.А.
Одеський державний економічний університет

Іноземні громадяни, які приїжджають в Україну на навчання, зазвичай стикаються з низкою проблем, пов'язаних з освоєнням та оволодінням мовними навиками. Однією з найважливіших серед таких постає проблема пристосування до регіональної субкультури та її мови. Це пояснюється тим, що вони знайомі з соціокультурними правилами та конвенційностями своєї рідної країни і при оволодінні іноземною мовою поведуться як «чужі». Як наслідок виникають нерозуміння та непорозуміння у процесі міжкультурного спілкування. У багатьох наукових працях учених та навчально-методичній літературі, де розглядаються різноманітні напрямки щодо методики викладання української мови для іноземних громадян, одне з важливих місць посідає лінгвокультурологічний аспект. Важливість та значимість урахування цього аспекту у практичній діяльності викладачів української мови як іноземної обумовлено тим, що інтерес до нації, її мови, культури, історії, духовних цінностей виникає лише тоді, коли на заняттях студент поступово оволодіває цією інформацією.

На думку дослідників, упровадження в курс сучасної української мови регіонального компонента, що, в свою чергу, розкриває розмаїття мовної культури жителів конкретної області, дозволяє студентові-іноземцеві побачити Україну в цілому через її частини – регіон, область, район, місто, село. У межах цього напрямку дуже важливо є правильно, з доцільністю підібрати тексти для таких видів навчальної діяльності, як коментоване читання, аудіювання, переклад тощо. Викладачами кафедри мовної та психолого-педагогічної підготовки Одеського державного економічного університету при викладанні дисципліни «Українська мова як іноземна» для студентів близького та далекого зарубіжжя використовуються різноманітні тексти, що відображають особливості історії українського народу, елементи побуту, культури регіону, де вони навчаються, і країни в цілому. Для забезпечення ефективного навчального процесу зі студентами-іноземцями на кафедрі систематично видається допоміжна методична література, готуються до друку посібники, оскільки на сьогоднішній день недостатньо видань такого характеру. Уся література була апробована на практичних заняттях.

У процесі викладання української мови для іноземних студентів Одеського державного економічного університету використовуються різноманітні тексти, які відображають специфічні мовні особливості Одеського регіону. Як показує практика, великий інтерес в іноземних студентів ОДЕУ викликає український фольклор: народні казки, прислів'я

та приказки, анекдоти, замовляння тощо. Пізнавальними та повчальними для них також є історичні розповіді про запорозьких козаків, у яких розповідається про турботи і тягар народного життя, кохання, розлуку, вірність обов'язку, мудрість і кмітливість, хоробрість козаків, самобутні традиції яких є невід'ємною частиною національного багатства України. Не залишається поза увагою і творчість видатних поетів та письменників України. Іноземні студенти знайомляться з біографіями талановитих діячів культури, розглядають поетичні твори та уривки художніх текстів. Зміст та мова таких фольклорно-художніх текстів дають можливість отримати уявлення про побут, духовні та матеріальні цінності простого українського народу.

Особлива увага при розгляді текстів приділяється лексиці з національно-культурним компонентом значення, яка включає в себе найменування предметів національного побуту, власні назви, афоризми, формули мовного етикету. При розгляді мовних одиниць відбувається розмежування слів, що складають загальний лексичний фонд української літературної мови, та словниковий склад будь-якого територіального діалекту, просторічних слів. Крім того, викладач особливу увагу приділяє стилістичній характеристиці слів, їх значенню та емоційному забарвленню. Інколи в процесі коментованого читання фольклорних творів зустрічається ненормативна лексика, яка властива просторіччю, тому необхідно пояснювати студентам, що вживання такого виду лексики є засобом стилізації, а в літературній мові є ненормативним і невиправданим..

На нашу думку, для більш швидкого та кращого оволодіння іноземною мовою студентам необхідно спілкуватися з людьми даної мовної групи та ознайомлюватися з регіоном, де вони проживають і навчаються. Саме живе спілкування може забезпечити необхідний результат і сприяти засвоєнню мовленнєвих навичок у студентів-іноземців. У практиці викладання дисципліни «Українська мова як іноземна» викладачами кафедри мовної та психолого-педагогічної підготовки Одеського державного економічного університету мають місце екскурсійні відвідування навчальною групою історичних місць Одеси, різноманітних виставок, концертів вітчизняних артистів та народних колективів, кінотеатрів, організація вечорів-знайомств зі студентами та викладачами університету. Іноземні студенти швидко адаптуються до незнайомого середовища, старанно опановують правила та норми даної соціогрупи й оволодівають іноземною мовою.

Отже, для формування комунікативної, краєзнавчої та лінгвокультурної компетенції у викладанні української мови як іноземної викладач повинен враховувати культурологічний аспект, зокрема регіональний, використовувати різноманітні сучасні методи, технології та підходи у навчальному процесі, що допоможе студентам-іноземцям в оволодінні чужої для них мови.